

ГАХОВИЧ А.А., ст. гр. ЕПР – 10
Наук. кер.: Лизунова О.М., к.е.н.
Красноармійський індустріальний інститут ДонНТУ,
м. Красноармійськ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА АНАЛІЗ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Проаналізований рівень безробіття в Україні та в галузі сільського господарства. Розглянуті проблеми і тенденції безробіття.

Актуальність. Зміни, які відбулися протягом останнього десятиріччя у нашій країні, переконливо свідчать про необхідність якісно нового етапу її розвитку. Актуальним аспектом становлення та розвитку соціально орієнтованої економіки у нашій країні є кадрова складова. Виступаючи центральною компонентою виробничого процесу, робоча сила є тим чинником, який потребує посиленої уваги науковців, фахівців у сфері соціально-трудова відносин та урядовців [1].

Мета дослідження. Дослідження сучасного стану безробіття населення України та визначення напрямів вдосконалення механізмів його державного регулювання.

Основна частина. Безробіття – це соціально-економічне явище, для якого характерно незайнятість частини робочої сили (економічно активного населення) у сфері економіки. Причин безробіття дуже багато, одними з яких є: спад економіки; структурні зрушення; технологічний прогрес та запровадження нових технологій. Це пов'язано, передусім, з дуже незначними інвестиціями, низьким рівнем запровадження сучасних технологій в економіку і т.ін. [2].

Зайнятість населення в окремих галузях господарства визначається у відсотках від економічно активного, структура зайнятості населення відображає структуру господарства і рівень соціально-економічного розвитку країни. У розвинених країнах частка населення, зайнятого в індустріальних галузях, коливається від 35 до 40%, а кількість працюючих у сільському господарстві і суміжних галузях постійно зменшується (5-20%). Основні проблеми ринку праці нашої держави пов'язані зі зростанням тривалості періоду безробіття, збільшенням кількості громадян, які шукають роботу, а також існуванням труднощів щодо працевлаштування соціально незахищених верств населення. Серед причин незайнятості на селі найбільш вагомими видаються вивільнення у зв'язку реорганізацією, ліквідацією виробництва, скорочення штатів та звільнення за власним бажанням.

В розрізі вікових груп сільського населення зазначені причини виявилися найбільш вагомими серед осіб найбільш працездатного віку – 25-54 років. Цей чинник та загалом низький рівень розвитку сфери

прикладання праці на селі суттєво ускладнюють можливість працевлаштування громадян, які мають освіту. У першу чергу до категорії важко працевлаштованих відноситься молодь після закінчення вузу, ПТУ та середньої школи, тобто так звана первинна зайнятість. Серед професійних груп сільського населення найбільшу частку в загальному обсязі безробітних становлять фахівці та професіонали, кваліфіковані робітники з інструментом, оператори та складальники устаткування і машин. Низький рівень сфери прикладання праці відповідним чином зумовлює рівень ефективності пошуку роботи та працевлаштування. Фактично роботу знаходять лише 5% тих, хто таким пошуком займається. При цьому слід відзначити такий момент, що пошуком роботи займається 93% сільського безробітного населення [3].

Таблиця

Показники безробіття в Україні 2011р.- 2013 р.

Показники	Січень 2011	Січень 2012	Січень 2013	Відхилення (+/-) 2011-2012рр.	Відхилення (+/-) 2012-2013рр.
Всього зареєстровано безробітних, тис. чол.	482,8	520,9	564,5	+38,1	+43,6
Отримують допомогу з безробіття, тис. чол.	365,3	398,4	435,8	+33,1	+37,4
Середній розмір допомоги на одного безробітного, грн	845	917	1069	+72	+152

І хоча, за даними Державного центру зайнятості, рівень безробіття в Україні нижче, ніж у Євросоюзі (чисельність безробітних в Україні в середньому за 9 місяців 2012 року, порівняно з відповідним періодом минулого року, зменшилася на 153,6 тис. осіб і становила 1,8 млн осіб), все одно особливої актуальності набуває розробка нової концепції вирішення проблеми зайнятості та безробіття [4]. Відзначимо, що фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття встановив на 2012 р. мінімальний розмір виплат з безробіття в розмірі 544 грн.

Аналіз безробіття в Україні станом на січень 2011 – січень 2013 наведений в табл.

З даних таблиці ми бачимо, що в січні 2012 р. рівень безробіття зріс до 1,9% порівняно з 2011 р., а у 2013р. збільшився на 2,1%. Станом на 1.02.2012 в Державній службі зайнятості було зареєстровано 520,9 тис. безробітних, у січні 2011 р. 482,8 тис., тоді як у січні 2013 р. 564,5тис., з них кількість чоловік, що отримують допомогу з безробіття зросла на 33, 1 тис. Середній розмір допомоги на одного безробітного збільшився на 72 грн. порівняно з 2011 р і на 152грн. порівняно з 2012р. [5].

Для більш повного викладення матеріалу далі приведено наступні діаграми (рис.1, рис 2).

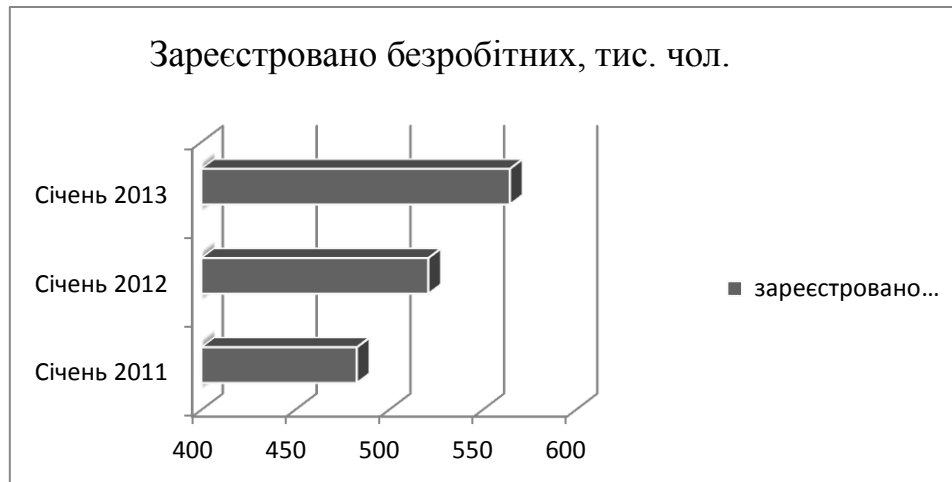

Рисунок 1. Зареєстровано безробітних, тис. чол. 2011-2013рр.

З рисунку видно, що кількість безробітних збільшується із року в рік та на досить значний відсоток, проте рис. 2 ілюструє, що кількість допомог безробітним також значно збільшилась.

Додамо, що Міжнародна організація праці (МОП) попереджає, що світ зіткнувся з терміною необхідністю створити в найближче десятиліття 600 млн нових робочих місць, щоб забезпечити стійке зростання і зберегти соціальну єдність. В цілому рівень світового безробіття за прогнозами МОП в цьому році може вирости з 197 млн до 225 млн (з 6 до 6,9%).

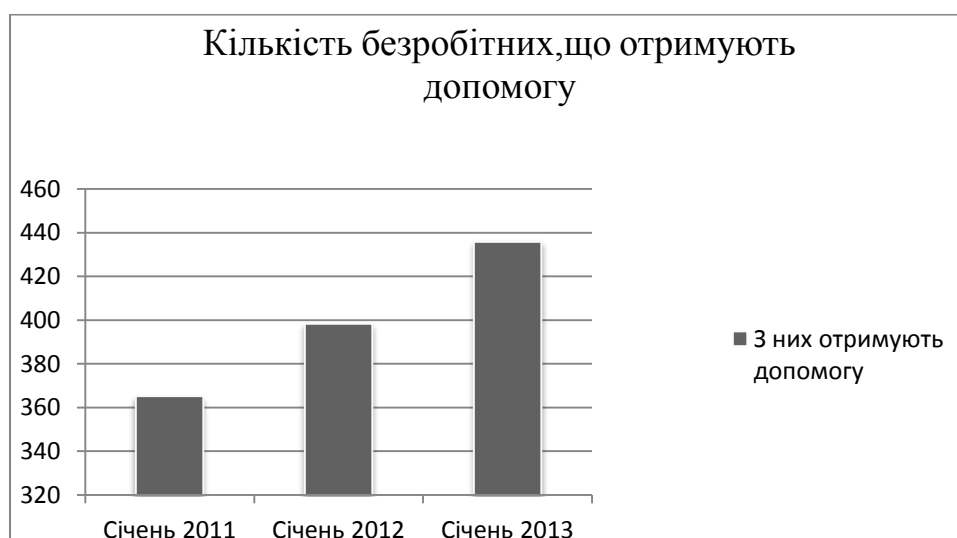

Рисунок 2. Кількість безробітних, що отримують грошову допомогу

Враховуючи демографічну ситуацію, яка склалася в різних регіонах України, можна передбачити, що при нинішньому рівні створення нових

робочих місць і природному прирості населення рівень безробіття в регіонах у майбутньому набуде ще більшої гостроти.

Наслідками безробіття є: скорочення обсягів виробництва ВВП; зниження податкових надходжень до державного бюджету; зростання витрат на соціальну допомогу безробітним; знецінення наслідків навчання; масова дискваліфікація; посилення соціальної напруженості та зниження трудової активності, їх подолання потребує впровадження таких заходів як: реалізація державної та регіональної програм зайнятості; приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм; захист внутрішнього ринку праці; приєднання України до міжнародного ринку праці; забезпечення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних та інше [6].

Напрями боротьби з безробіттям мають забезпечуватися підвищенням конкурентоспроможності робочої сили за рахунок підвищення її якості, а саме: зростання рівня загальної освіти; підвищення кваліфікації; розширення діапазону оволодіння працівниками професій і спеціальностей; розвиток таких необхідних складових відтворення якісної робочої сили, як медицина, культура, спорт.

Також необхідно звернути увагу на оновлення та підвищення технічного рівня робочих місць для того, щоб кожне з них забезпечувало зайнятому прожитковий мінімум і подальше зростання заробітної плати (з урахуванням інфляції). Це дозволить привести заробітну плату у відповідність з продуктивністю праці, ліквідувати фіктивні робочі місця, зменшити приховане безробіття [6].

Висновок. Забезпечення зайнятості селян, вивільнених із сільського господарства в процесі його глобальної модернізації, у місцях їх постійного проживання, передбачатиме розвиток багатогалузевої і багатофункціональної виробничої та соціальної сфер, зокрема зосередження комплексної переробки сільсько-господарської продукції переважно в місцях її виробництва. В процесі реформування аграрної сфери постсоціалістичним країнам Центральної Європи вдалось уникнути масового безробіття селян значною мірою завдяки зосередженню в сільській місцевості переробки сільськогосподарської сировини, її зберігання та масового виробництва продуктів харчування.

Отже, високий рівень безробіття - це проблема, яку потрібно вирішувати і яка потребує глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій, які можуть використовуватися для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на забезпечення продуктивної зайнятості економічно активного населення країни, зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня.

Бібліографічний список

1. Безробіття як соціальна проблема. Приховане безробіття на ринку праці в Україні [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://5ka.at.ua/load/ekonomichna>.
2. Гальків Л.І. / Втрати людського капіталу України: чинник безробіття // Економіка і регіони. – 2009. – №2. – С. 110-113.
3. Стан ринку праці в сільській місцевості Трудові ресурси села, зайнятість та ринок праці [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://agro.ua.net>.
4. Лопатіна К. А., Стан тв напрями ліквідації проблеми безробіття в Україні/ К. А Лопатіна // Управління розвитком. - 2011. - №16(113). С. 85-86.
5. В Україні зростає кількість безробітних [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://donbass.ua/news/economy/2013/>.
6. Гальків Л.І. / Втрати людського капіталу України: чинник безробіття // Економіка і регіони. – 2009. – №2. – С. 110-113.